48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1680 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 28/10 ՅՈՒՆՎԱՐ 1904 4 ՋԻԼՂԱՏԷ 1322 - 20 ՖԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎԷԼԷԼ 1338

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիոյ Ալի Ճատէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՏԵՐԻ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزه‌سی
صاحب امتیازی : ارمیانس فریه
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۸

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ամբողջ	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ (17)

ԿԱՊԻԿՆԵՐԸ

ՎԻՐԱՒՈՐԻՆ ԺՈՒԹԻՒՆ... ՋՈՐԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

21 Մայիս Ուրբաթ։

Առաւօտ վրանները քակեցինք ու համբայ ինկանք։ Նոյն անտառները, բլուրները, արտերը։ Ժամը երիքին անտառէ մը կ'անցնէինք ուր տեսանք զարմանալի ձեւով կարգ մը կապիկներ։ Առոյց մաղերը այծի մաղի նման երկար. գունագեղ են և իրենք շունի չափ են։ Իրենց մազերուն երկայնութեան համար, Հապէշները զանոնք արաբերէն եպու տիր կը կոչեն իսկ հապէշ լեզուով վանի կը կոչուին։ Եաւէն չալուշ իր Մարդինի հրացանով հատ մը զարկաւ, բայց թաւուսներէն ինկած տեղը երթալ անկարելի ըլլալով, ձեռք ձգել կարելի չեղաւ։ Քանի մը հրացան պարպեցինք, այդ զարմանալի կենդանիները ճիչ մը բրշնելով ծառէ ծառ կը ցատկեն. մինչ կը փախչին աղերսանքի կամ սպառնալիքի ձայներ հանելով։ Անտառին մէջ փղոսկր, խաւիլ, մեղրամոմ և մորթ փոխադրող կարաւաններու հանդիպեցանք։

Զոր ժամ ճամբայ կարելէ և բլուրներ, անտառներ, գետեր անցնելէ ետք դաշտագետին մը հասանք և ինքզինքիս զատանք Հերման լիճին առջեւ, որ ծովի մակերեւէն 1830 մէթրը բարձր դիրքի մը վրայ կը գտնուի։ Քանի մը բլուրներ մագլցելէ ետք ժամը 8ին Տիյնսու քսուած տեղը իջեւանեցանք։ Դաղաթէն տեսարանը հոյակապ է։ Անտառներ և հովիտներ կը շրջանակեն իրեւց դալարով։ Այս գիշերուան ճաշացուցակին էր,— բրինձի ապուր, եղան բոզպիֆ՝ պէզելիյով, քէօֆթէ, բիլալ «ափնկէրիէ» կոչուած հաւկիթով շաքար և անկէց շինուած անուշ խմորեղէն մը։ Գիշերը սաստիկ հով մը սկսաւ որ վրաններիս առագաստի պէս կը ձգտեցնէր։ Վրանս փլաւ. բոլոր գիշերը անհանգիստ եղայ. բարեբաղդաբար հովին հետ եկող անձրեւը թեթեւ էր։

Շաբաթ, 22 Մայիս։

Առաւօտ, ժամը 12ին ինկանք ճամբայ։ Իշնանք բլուրէն և ուր չէ մը քարձրանալով ժամը 3ին քիչ մը հանգստացանք ձեմիզ կամ ֆերուճ կոչուած թզենիին տակ Լերան դարվերներն ու դարվարները այնքան դերբուկ են որ քալելով ա գամ դժուարութիւն կը քաշէինք։ Եկեղ անասունները օրը քանի մը ժամ քալելէ ետք կը լլկուին յոգնութենէ։ Մերթ սանդուխներէ աւելի դժուար ժայռերէ կ'ելլեն կ'իջնեն։ Հիմա կը հասկնամ թէ ինչո՞ւ այսքան սեղմ կը պնդեն բեռները անոնց կռնակին. ուրիշ ձեւ կարելի չէ. ապա թէ ոչ ամբողջ կը գլորին։ Նորէն մեկնեցանք և նոյն ելքերով եւ էջքերով ժամանեցինք բարձր լերան մը կատարը Քոնի գիւղը, ծովէն 3000 մէթր բարձր։ Ճամբան անձրեւի բռնուած ըլլալով խարոյկ չկրցինք վառել։ Շանցները յաճախ կ'իյնային։ Գլխուս խիստ թեթեւ փայլակ մը հանդիպեցաւ ուժգին խարազանի պէս. սաստիկ ցնցուեցայ և հովանոցը գոցեցի։ Անձրեւէն ետք կենդանութիւն առինք և կրակ վառեցինք։ Ամէն մարդ ալեխաւութեան սկսաւ։ Վրանները թաց խուսէ եղած էին և գալարները ճախճախուտներու վերածուած։ Իրիկուան կերակուրներուն մէջ որսացուած թռչուններ ալ կային։ Գիշերը վրանը այնքան ցուրա և խոնաւ էր որ, չիշ մը եռացած ջուր դրի անկողնիս մէջ։

23 Մայիս Կիրակի

Առաւօտ դարձեալ ժամը 12ին ճամբայ ելանք։ Կը տեսնուի թէ անկից առաջ ճամբայ չենք ելեր։ Մայիսի մէջ ժամը 12ը, առաւօտ ճամբայ ելլելու համար ուշ կ'երեւի, որովհետեւ այսօրերը Պոլսոյ մէջ արեւը ժամը 9ին կը ծագի, մինչ հոս ժամը 11½ին։ Շատ հարաւ գտնուելով ցորեկ և գիշեր գրեթէ հաւասար են։ Սկսանք Քոնի լեռը իջնել. երկու ժամ ամբողջ անտառի մը մէջէն անցանք։ Ծառերուն խտութիւնն ու խոշորութիւնը արեւին ցոլքերը կ'արգիլեն. Հեռադտական ձուլեր չկան հոս և յաճախակեայ բաժակները ծառերուն վրայ զետեղած են։ Վերը յիշած կապիկներէս հոս ալ շատ հանդիպեցանք։ Կարծես թռչունները կը նուազեն և կապիկները մարմնամարզ կը խաղան։ Ամէնէն շատ գտնուող թռչուններուն կառոյը և աչքերուն եզերքը կարմիր է, թեւերուն կէսը սեւ սև, կէսը կաս կարմիր, ազանիի մնծութեամբ և թռթռակի նմանող։ Ասոնք տարմերով մէկ ծառէն միւսը կը թռչին. կը ցատկտեն։ Հետեւորդներս մին հատ մը որսաց բայց որովհետեւ միւսը չէր ուզուեր յորդորեցի ա'լ չորսալ։ Թռչունին թեւերը պահեցի։ Կիներու գլխարկին շատ լաւ զարդ մը կ'ըլլայ։ Ժամը 2ին քանի կը ժամանեցինք լերան գագաթին, ծառերը կ'անօրանային։ Ժամը 3ին հասանք լերան աս կողմի հովիտը, ուրկէ ջուր մը նը վազէ որ տեղոյն անունով կը կոչուի Պորամա։ Ճամբան կնոջ մը հանդիպեցանք որ գիւղէ մը ուրիշ մը կ'երթար։ Իր հեծած ջորին խրտչած ըլլալով կը յամառէր կը մնար առաջ չերթալու համար։ Կինը բաներ մը մրթմրթալով կը կենար։ Գիտէ՞ք ի՞նչ է եղեր ըսածը։

—Աղուոր ջորիս, պապուս գլխուն, մամուս գլխո՛ւն համար նեղութիւն մի՛ տար ինծի, տէ՛ քալէ։

Քանի մը հոգի օգնութեան փութացին, ջորին քալեց։ Գիշ մը անդին հանդիպեցանք գերիի մը որ չղթայակիր, փախած էր իր տիրոջ քովէն։ Օձիքը ձեռք տուած էր սակայն և տիրոջը կը տարուէր հիմա։ Հոս գերեվարութիւնը պաշտօնապէս արգիլուած է թէեւ, բայց ամէնէն աւելի արգելքը իիսա է գերի արտաքսելուն համար։ Ապա թէ ոչ, երկրին մէջ քիչ չատ հարուստներէն գերի չպահող չկայ։ Երկրագործին, վաճառականին և ջրեսպաններուն գործերը տեսնողները բոլոր գերիներն են։ Եթէ գերիի դրութիւնը բոլորովին վերնայ, շատ դժուարութիւն կը քաշուի այն կողմերը։ Վարձքով գործաւոր բռնելու սովորութիւնը անծանօթ է։

Քիչ մը հանգիստ եւ ջրուռնակեցինք ճամբանիս։ Ուրիշ երկու գետեր ալ անցանք և հասանք բլուրներով եզերուած դաշտավայր մը ուր կը հանի Հարբարի նահանգին սահմանը եւ կ'սկսի Զըր-Զըրի երկիրը։ Հողին քարքերութիւնը յայտնի կ'ըլլայ գալարիներուն առատութենէն։ Թէեւ շատ ծառեր չկան, բայց հոս հոն մեծ ու փոքր վայրի ծառեր կը տեսնուին։ Բլուրները զառուած են գիւղերով, որոնց մէկ մասը Իսլամ Կալաներու գիւղեր են։ Քրիստոնեայ գիւղեր ալ կան։ Ժամանակաւ այս տեղի բնակիչները աւելի շատ են եղեր բայց, ինչպէս ուրիշ առթիւ ալ յիշեցինք, ժանտախտի սաստիկ համաճարակէն և ներքին պատերազմներէն կոտորուած են։

Ժամը 6ին, հոսուն ջուրէ մը ալ անցնելով Հեղկադա լերան դէմը իջեւանեցանք։ Փոնուած տեղերնիս Պետաս կը կոչուի։ Ծառները ծառերուն տակ փռուեցան, ջորիները, երբ իրենց բեռները վար առնուեցան, ըստ սովորութեան թաւալ գլոր գալով, ձգտելով կը հանգստանային, իսկ վիրաւորները՝ ակնկիներնին անկած, կարօտակէզ ակնարկներով կրակը կը դիտեն։ Հոստեղի ջորիներուն կեր չեն տար, այլ կ'արածին ճամբուն վրայ, ոտքերնին չեն պայտեր, որովհետեւ սմբակները կոչկոռած են և թիմար բռնած չեն գիտեր այլ արեւէն և անձրեւէն միշտ կը լուացուին։ Բայց վիրաւոր ջորիները իրիկունը խարման գործողութեան կ'ենթարկուին։ Առատ կերակր կը վառուի, եւ երկայն, փայտէ կոշով երկաթ ձողեր կը դնեն մէջը. վիրաւոր ջորիները կը զատուին, առջեւի և ետեւի ոտքերնին կաշիներ կ'անցուին, կը պրկուին և անասունը գետին կը փռուի։ Գլխուն վրայ, հոս հոն ջորեպանները կը նստին, կը զբաղին. մէկն ալ կարմրցած երկաթը վերէն կը խոթէ. չուրջի մազերն ու մորթը կ'այրին, երկաթը անմիջապէս միսին կը կրթնի։ Խեղճ անասունները օղիկ օղիկ կուգան, կը ճաւան, մինչ ոտքի վրայ, իրենց կարգին սպասող ընկերները տրտում տխուր կը դիտեն։ Դէշ բուրումը կը տարածուի։ Խարուէն ետք յաճախ բեռ չեն բեռցներ անոնց, քանի մը օր ազատ կը ձգեն։ Ահա այսպէս կը դարմանուին հիւանդ ջորիները, որոնք գրեթէ հրաշքով կ'ապրին անպաշտպան։ Մինչդեռ Հիճազի կողմերը կինդանիները լաւ կը պահուին, կեր կը տրուի, մարձում կը կատարուի։ Մարձումը շատ ընդունելութիւն գտած է Հիճազի մէջ։ Բաղնիքներու, տուներու մէջ հիւանդութիւն չգտնուելով հանդերձ, շատեր ժարմնական առողջութեան և հանգստութեան համար կը մարձուին։ Սրճարաններու մէջ ալ, երկար խոր քանարէներու վրայ կ'երկնցան և ծառաներուն մարձել կուտան ինքզինքնին։ Ծառաները որոնք Հնդիկ են կէս ժամ կը մարձեն 20 փարի փոխարէն։ Այս սովորութիւնը անասուններուն, ուղտերուն, ջորիներուն և էջերուն համար կը գործադրուի. զանոնք հանգչեցնելու համար։

Իսկ երբ ջորեպանները իրենք հիւանդանային անմիջապէս ինծի կը դիմէին, իմ դեղերս կ'ապաւինէին. քանի որ անոնց արդիւնքը տեսած էին։ Ինձի ունեցողին իբր լուծողական անանախի ոգի, փ ռարութեան՝ պնդացուցիչ և գլխացաւին ալ անիթիբերին կուտայի։ Այսօր մէկը գլխորելով եկաւ. ոտքը երկնցուց, օգնութիւն խնդրող ակնարկ մը ուղղելով ինծի։ Խեղճին աջին տակը ամբողջ ուռեցած էր. մատներուն եզերքը այնքան վերքոտած էր որ պիտի որդնոտէին։ Վիրաբուժութեան տեղեակ չեմ, սպեղանի չունիմ. ինչ ընեմ. Ասիս Պորիքը յիշեցի։ Բան թէ փչի մը պիտի տամ, զոր տաք ջուրի մէջ հալեցնելով առտու իրիկուն կուտայ մը ոտքիդ վրայ պիտի դնես։ Բայց մարդը անպատճառ հիւա դեղ մը ուզեց։ Անմիջապէս խարել մատեցի։ Ο տը քօլօնների գրեթէ մը հանկի, մատներուն մէջտեղը կոխեցի։ Շատ զարմացաւ ըլլալու է որ մարդուն աչքերը խոլորեցան։ Բռունցքները սեղմեց, գալարներուն վրայ գլուորիլ գալարիլ սկսաւ։ Կէս ժամ եղաւ ցաւը քիչ մը հանդարտեցաւ։ Աւիտ պօրիքով լոգանք բրի. այսպէս աղէկնալու սկսաւ։ Սպեղանի տեղ իւղ քսել կուտայի որ ոտքը կակուղնայ, բայց չեմ գիտեր թէ ազդ թէ գէշ բրի։ Երբ Քօլօնեայի ջուր տալուս վրայ, մարդը տառապիլ սկսաւ, միսները սկսան կասկածանք ինծի դնել։ Միտքերնին հասկցայ. անմիջապէս գրենը դէմքիս դարձնելով սեղմեցի, երեսս ձեռքս թրջեցի և կասկածները փարատեցան։

Իշեւանը ինչպէս որսի թռչուններով, նապաստակներով և եղնիկներով առատ է, նոյնպէս մրջի ն. մժեղ, մեծ ու փոքր միջատներ և թիթեռնիկներ լեցուն են հոն։ Եթէ այս թիթեռնիկները հաւաքուին շատ ճոխ հաւաքածոյ մը կարելի է կազմել։

Զինուորներն ու սպասարկուները ամէնքն ալ իսլամ ըլլալով և մոլեռանդ ալ չըլլալով սկսան մեզի պէս բաց տեղը ճաշել, մինչ քրիստոնեայ ջորեպանները միշտ սաւանին տակ ծածկուած կը ճաշէին։ Իրենց սովորական կերակուրն է տէնի հաց, առատ խանվէ, կարմիր պղպէղ և հում միս։

Վերը ժողոյայ յիշելու վիրաւոր ջորիներու մէկ ուրիշ տառապանքը։ Աբաթիոյ մէջ հանդիպած էի վիրաւոր ուղտերու, որոնք արձիներու, բաղէներու և ագռաւներու յարձակումը կը կրէին, որ նը ասասուին կռնակի միսը կսկսին կծել, դիշատել և ուղտերը պռռալով տառապելով գետին կը փռուէին։ Այսպէս կ'ըլլային նաեւ հոս ջորիները, որոնք հալիւ իրենց պէտք շարժելով խարաղանել կ'ուզեն այդ գիշակեր թռչունները, անոնք արդէն կտոր մը փրցուցած փախած կ'ըլլան։ Խարուելիք ջորիներէն մէն թոխուուեցաւ և սկսաւ բոլոր ուժովը արշաւել դաշտին մէջ, մինչ երեք ջորեպաններ ի զուր իրենց ոտքերը վերցուցած էին տ՝որ նուէնէն։ Երկուքը կաշիէ բոկ մը բռնած են և իրարմէ բաց կը վազեն, մինչ միւսը կ'այխաւէր որ անասունը այդ կողմը դարձնէ։ Կէս ժամ տեւեց այս խոլ արշաւը երբ անասունը ա'լ պարտուած. ձեռք ինկաւ կաշին կուրծքին կրթած ըլլալով։ Իսկ մարդիկը։ քնաս շնչասպառ չէին երեւեր, մինչդեռ քառասնակ վազող ջորին հաւասար վազած էին և կարելի է 10 քիլոմէթր տեղ կտրած էին։ Սահարայի մէջ հանդիպած անապատային պէէվիններուս կը նմանէին ճիշդ։

ՋՕՐ. ՍԱՏՐԳ ԷԼ-ՄՈՒԷՅԵՏ ՓԱՇԱ
Պուլկարիոյ Օամ. Քօմիսար

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԿՈՒՄ ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ

ՕՐՈՒԱՆ ԵՐԿՈՒ ՄԵԾ ՄԱՐԴԵՐԸ

ՍԹԷՕՍԷԼ ԵՒ ՆՕԿԻ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

ԻՐԵՆՑ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուս զօրավարին բաղձանքին համեմատ տեղի ունեցաւ Սթէօսէլ և Նօկի զօրավարներուն տեսակցութիւնը։ Զօրավար Սթէօսէլ Բորթ Արթուրէն ռուս զօրքերուն դուրս ելնելէն առաջ, խնդրած էր զօրավար Նօկիի հետ տեսակցութեան մը պատիւը։ Ճարտնցի հրամատարը սիրով համակերպեցաւ, և որոշեց որ ժամադրութիւնը ըլլայ Սուիլի գիւղին մէջ։ Կէսօրէն մէկ ժամ առաջ Սթէօսէլ նոյն գիւղը գնաց և մտաւ այն անշուք բայց պատմականորէն նշանաւոր շէնքին մէջ, որուն չորս կողմը սալորենիներ տնկուած էին, և ուր այսպէս տեղի պիտի ունենար Բորթ Արթուրի անձնատուութեան առաջին պաշտօնական տեսակցութիւնը երկու հռչակաւոր հրամատարներուն միջեւ։ Զօրավար Սթէօսէլ տարբական հիանալի նժոյգի մը վրայ հեծած, քառասնամեակ կը վազցնէր զայն իր մօտը ունենալով գնդապետ Բայս, Մալլէնքօ և Նէպէլսքոյ տեղակալները։ Խաղաղներ։ փոքրիկ ջոկատ մը ալ Հրամատարին կը հետեւէր։ Որովհետեւ թիւրիմացութեան մը հետեւանքով Սթէօսէլ մէկուկէս ժամ կանուխ գացած էր, ճարտնցիան պահակներուն տեղակալէն զատ մարդ չգտաւ հոն, և այդ տեղակալը միայն կրցաւ զինուորական ողջոյն տալ ռուս քաջարի հրամատարին։ Տեղակալը այս սովորական ողջոյնէն վերջ իսկոյն ճարտնցի ձիաւոր մը փութացուց Նօկիին իմաց տալու համար Սթէօսէլի գալուստը։ Մինչեւ որ Նօկի եկաւ, Ռուսք իրենց ձիերուն վրայ մնացին, և իրենց շղջողուն համազգեստները դաշտին կանանչ գոյներուն հետ սուր հակապատկեր մը կը կազմէին։ Զօրավար Սթէօսէլ մանաւանդ աչքի կը զարնուէր իր մեծ և ոսկեճամուկ համազգեստով։ Սքանցարի թղթակիցը, որ ներկայ էր, կ'ըսէ թէ Սթէօսէլ իսկոյն իրեն յիշեցուց «Ենկլիցի զօրավար Պուլլերը, ա'յն՝ որուն բախտը միշտ ձախով գնաց Պօէրական Պատերազմին մէջոյին։ Ռուս զօրավարին դէմքին վրայ ակնյայտ կ'երեւէին իր քաջած սարսափելի վիշտերուն և անձկութիւններուն հետքերը։ Թէեւ, թղթակցին ըսածին նայելով, Սթէօսէլի կերպարանքը այդ պահուն կը ճառագայթէր։ Սթէօսէլ, Նօկիի գալուստին սպասած մէջոցին, ոգեւորեալ խօսակցութեան մը բռնուած էր գնդապետ Բայսի հետ։

Զօրավար Նօկի իսկոյն ամենայն փութկոտութեամբ ճամբայ ելաւ, երբ իմացաւ Սթէօսէլի վաղահաս գալուստը, և ճիշդ ժամը 11ին արձիւի պէս եկաւ հասաւ, երկու ձիաւոր միայն ունենալով իրեն հետ։ Քիչ յետոյ եկան ճարտնցի Սպայակոյտին անդամներէն զօրավար Ճիքի և Ցումսան Եպանհարա և Մացուտայրա հարիւրապետները։ Այս սրտաճմլիկ հանդիպումին ականատես ըլլալու չբնաղ բախտը ունեցող սակաւաթիւ անձնաւորութիւնը չկրցան իրենց յուզումը բռնել, ամէնքն ալ փղձկեցան, երբ երկու զօրավարները, որոնք ութը երկար ամիսներէ ի վեր դէմ առ դէմ կը գտնուէին, քանի մը քիլոմէթր միայն իրարմէ բաժնուեցան, ուրիշ, մինչդեռ ամուսնական սիրոյը մինչեւ գերեզման կ'ընկերանայ մարդուս, դառնացնելով թէ՝ երկու ամլին և թէ անոնց ընտանիքին կեանքը։

Լռելու կարգը Սաղաթիէլին էր այս անգամ, քանանի այն ասիճան տառապեկող լեզուով կը խօսէր ամուսնութեան վրայ որ, խեղճ մարդը՝ արդէն կակածաւ սարսափեցաւ նոր երկչոտութեան մը ենթարկուիլ։

—Ես սակայն զձեզ նախապարելու մաքով չէ որ այսպէս կը խօսիմ յարեց քանանի, դուք խելոնաս, ուշիմ և հեռատես մարդ էք բնականաբար երկար ուսումնասիրութենէ ետք ընտրած կըլլաք ձեր հարցնուն. իմ խօսքս ընդհանուր ամուսնութիւններու վրայ է, որ տարօրինակ երեւոյթ մը առած է ներկայիս։ Շատեր հարուստները յաւակնոտ կարծելով՝ անոնց մէկ կը խուսափին ու աղքատ աղջիկներու հետ կ'ամուսնանան յուսալով որ անոնք ընծիր ամուսիններ պիտի ըլլան, մինչդեռ այս վերջինները հարստ ըլլալէ ետք հարուստ աղջիկները հազար անգամ փնտռել կուտան իրենց յաւեսի պահանջումներով ու անքաղաքավար վարմունքով։

(Շարունակելի)

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԻՐԹՕՆԸ 252

ԳԼՈՒԽ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՕՏԱՐԱՆ-ԷՆԵՆԵՆ ԷՆԱՆԴԻՔ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԶ.

Գ. Սաղաթիէլ առայժմ նախապատուութիւն չէր տար քահանաներէ ո՛և է մէկուն. իր բնակարանը այցելութեան եկողները սիրով կընդունէր և անոնց հետ եկեղեցական ու կրօնական իրերու վրայ խօսելով՝ կը գոհացնէր կրօնասիրական փափաքը՝ չմոռնալով նաև իր հարստութեանը վայելող առատ ժամուց ալ՝ անոնց՝ մեկնումի պահուն։ Քահանաներուն մէջ թէեւ տարածուած էր անոր համբաւը, սակայն երկրորդականները չէին համարձակեր այս մեծահարենոտ անձնաւորութեան այցելելու։ Գ. Սաղաթիէլի մայրաքաղաքս ժամանելէն ու անոր անակնկալ յայտնութենէն ի վեր տէր հօր գանկին մէջ փոթորիկներ սկսած էին դառնալ։ իր յաճախակի այցելութիւններուն մէջ կը տեսնէր երեք չափահաս երիտասարդները և սիրոյը հաւասար կ'ըլլար, երբեք ալ կարդուելու տարիքին մէջ կը գտնուէին, արդեօք պիտի կրնա՞ր ինք միջնորդել այս ամուսնական սուրբ գործին։ Մուսներն ալ զինքը պարապ ձգած չուներին, ամուսնանալու չրջանն անցուցած աղջկան մայրեր, շարունակ կը թախանձէին իրեն, որ առանց որոշ պատասխան մը տալու, Աստուծոյ վրայ կը ձգէր գործը ու անձանձիր աղաթել ու ողորմիլ կը յանձնարարէր։ Այս ազգ ոչ իւիֆ եյանեմ, եթէ ոչ պահոֆ եւ աղօթիւ կը բացագանչէր մտրուքը շոյելով, ու առաքինական յորդորներով կ'ուռճացնէր ու կը գրաւէր սիրտը ծանխերուն, որոնք բոլորանուէր սրտով յառած էին իրեն ու ամէն բան իրմէ կը սպասէին։

Գ. Սաղաթիէլի երեք երիտասարդներուն հետ ամուսնութեան վրայ խորհրդակցելէն օր մը ետք, տէր պապն կրկին այցելեց վաճառականներու ուրիշներու նման՝ գրաւուած էր տէր հօր մեղրածորան խօսակցութենէն ու մեծ հմտարտ ունէր անոր դատաստանին վրայ։ Բնախնդիր մարդը՝ այս կենսական խնդրոյն վրայ քահանային ալ կարծիքն առնելու դիտումով՝ սկսաւ կամաց կամաց ամուսնական կնոջին վրայ խօսք բանալու նախ Բոլէն սկսելով՝ ըսաւ թէ, Ադամեան անուն մէկու մը աղջիկը առնելու մտադիր է անոր։

Գահանան վայրկեանի մը չափ լռեց, խօսակցութիւնը իր փափաքած կէտին հասած էր և սակայն ընտրելիի մը գոյութիւնը աղէկի նշան չէր։

—Ինչո՞ւ լռեցիք տէր հա՛յր, հարցուց Սաղաթիէլ, հետաքրքրութեամբ։

—Ի՛նչ ըսեմ, օրինուած, պատասխանեց Տէր Հայրը։ Ադամեան ընտանիքը չեմ ճանչնար, ո՛չ ալ աղջկան վրայ գաղափար ունիմ. եթէ քիչ չատ ճանչցուելիք մէկը ըլլային, պէտք էր որ ես ալ տեղեկութիւն ունենայի անոց վրայ, քանի որ երկար տարիներէ ի վեր կը քահանայագործեմ և պաշտօնիս բերմունքով բաւական լայն չրջանակ մը ունիմ յարաբերութիւններու։ Մինակ սա չափը կը համարձակիմ յանձնարարել որ զգուշութեամբ շարժիք, ամուսնական գործերը առեւտրական գործերէ չատ տարբեր են, վաճառականութեան մէջ առնուած սխալ քայլը դրամական զոհողութեամբ կրնայ դրամանակցութեան մը պատիւը։ Ճարտնցի հրամատարը սիրով համակերպեցաւ, և որոշեց որ ժամադրութիւնը ըլլայ Սուիլի գիւղին մէջ։ Կէսօրէն մէկ ժամ առաջ Սթէօսէլ նոյն գիւղը գնաց և մտաւ այն անշուք բայց պատմականորէն նշանաւոր շէնքին մէջ, որուն չորս կողմը սալորենիներ տնկուած էին, և ուր այսպէս տեղի պիտի ունենար Բորթ Արթուրի անձնատուութեան առաջին պաշտօնական տեսակցութիւնը երկու հռչակաւոր հրամատարներուն միջեւ։ Զօրավար Սթէօսէլ տարբական հիանալի նժոյգի մը վրայ հեծած, քառասնամեակ կը վազցնէր զայն իր մօտը ունենալով գնդապետ Բայս, Մալլէնքօ և Նէպէլսքոյ տեղակալները։ Խաղաղներ։ փոքրիկ ջոկատ մը ալ Հրամատարին կը հետեւէր։ Որովհետեւ թիւրիմացութեան մը հետեւանքով Սթէօսէլ մէկուկէս ժամ կանուխ գացած էր, ճարտնցիան պահակներուն տեղակալէն զատ մարդ չգտաւ հոն, և այդ տեղակալը միայն կրցաւ զինուորական ողջոյն տալ ռուս քաջարի հրամատարին։ Տեղակալը այս սովորական ողջոյնէն վերջ իսկոյն ճարտնցի ձիաւոր մը փութացուց Նօկիին իմաց տալու համար Սթէօսէլի գալուստը։ Մինչեւ որ Նօկի եկաւ, Ռուսք իրենց ձիերուն վրայ մնացին, և իրենց շղջողուն համազգեստները դաշտին կանանչ գոյներուն հետ սուր հակապատկեր մը կը կազմէին։ Զօրավար Սթէօսէլ մանաւանդ աչքի կը զարնուէր իր մեծ և ոսկեճամուկ համազգեստով։ Սքանցարի թղթակիցը, որ ներկայ էր, կ'ըսէ թէ Սթէօսէլ իսկոյն իրեն յիշեցուց «Ենկլիցի զօրավար Պուլլերը, ա'յն՝ որուն բախտը միշտ ձախով գնաց Պօէրական Պատերազմին մէջոյին։ Ռուս զօրավարին դէմքին վրայ ակնյայտ կ'երեւէին իր քաջած սարսափելի վիշտերուն և անձկութիւններուն հետքերը։ Թէեւ, թղթակցին ըսածին նայելով, Սթէօսէլի կերպարանքը այդ պահուն կը ճառագայթէր։ Սթէօսէլ, Նօկիի գալուստին սպասած մէջոցին, ոգեւորեալ խօսակցութեան մը բռնուած էր գնդապետ Բայսի հետ։

Զօրավար Նօկի իսկոյն ամենայն փութկոտութեամբ ճամբայ ելաւ, երբ իմացաւ Սթէօսէլի վաղահաս գալուստը, և ճիշդ ժամը 11ին արձիւի պէս եկաւ հասաւ, երկու ձիաւոր միայն ունենալով իրեն հետ։ Քիչ յետոյ եկան ճարտնցի Սպայակոյտին անդամներէն զօրավար Ճիքի և Ցումսան Եպանհարա և Մացուտայրա հարիւրապետները։ Այս սրտաճմլիկ հանդիպումին ականատես ըլլալու չբնաղ բախտը ունեցող սակաւաթիւ անձնաւորութիւնը չկրցան իրենց յուզումը բռնել, ամէնքն ալ փղձկեցան, երբ երկու զօրավարները, որոնք ութը երկար ամիսներէ ի վեր դէմ առ դէմ կը գտնուէին, քանի մը քիլոմէթր միայն իրարմէ բաժնուեցան,

առաջին անգամ աչք աչքի մէջ սկսան նայիլ, երես առ երես։

Նոկի և Սթէօսէլ անմիջապէս ձեռքերնին վեր տարին զինուորական ողջոյնի ձեւով, և մէկ երկվայրկեան մը վարանեցան, ինչպէս սովորաբար կը պատահի, ա՛յն ժամ թէ մին չի գիտեր թէ միւսը ձեռք պիտի թօթվէ՞ թէ ոչ։ Այս վարանումն էր ահա զոր ունեցան Նոկի և Սթէօսէլ։ Յետոյ Նոկի ժպտեցաւ Սթէօսէլի, և ձիւն վար իջաւ։ Սթէօսէլ ևս իր կարգին իջաւ ձիւն, և երկու զօրավարներն ալ չու

ղենց 20, սենեկապետ Մէհմէտ աղա 5, Լեւոն Կիւմիւշկէրտանեան 10, Եպիփան Բիւրքճեան 5, Յակոբ Սանկեան 5, Ս. Խաչիկեան 5, բեռնակիր Օսման աղա 1, Այրի տիկին Նեկար Վարդեան 10, Տիկին Աղաւնի Ալիքանեան 10, Յարտրոս Պօղոսեանեան 10, Արշակ Անդրանիկեան 5, Գրագիր Մ. Գէորգ 10, Գրիգոր Մազմանեան 10, Գաբրիէլ Տիւրկէրեան 20, Վաճառական Միհր Ենոգլուեան 20, Տկ. Անժէլ Փաշայեան իր նշնդեցեալներու յիշատակին 20, Պեմ. Սիսակ Ֆէրիտ պէյ 20. Լեւոն Գարագաշեան 10, Գրավաճառ Անտոն Նանիքեան 10, Տիկին Աննա Խաչատուրեան դարձեալ 5, Բիւզանդ Օռվնանեան 5, Հաճի Մարտիրոս էֆ. Թէլեան 20, Ֆ. Թանթաղարեան 10, Յովհաննէս Գալֆեան 10. Կարապետ Տօսաբէան 10, Ֆէրիդիւղի եկեղեցւոյն քահանաներէն Տ. Գէորգ Անանեանի երկու զաւակները՝ Պարոնայք Վահան և Լեւոն Տ. Գ. Անանեան 10 դրուշ։

Ջէր Խմբագրապետ

Հրատարակելով Ձեր պատ. Օրաթերթին մէջ ողբացեալ Սարգիս էֆ. Զիսարիկեանի մասին գրուածներէն՝ Մատթէոսեան Տպարանի գործաւորական դասէն կրցինք հաւաքել չնչին գումար մը՝ զոր կը ղրկենք գժբաղդ այրի տիկնոջ Զաքարիկեանի։

Ս. Պ. 5, Օ. Մ. 10 Լ. Մ. 10. Յ. Քալէմքեարեան 5, Լ. Պապօեան 5. Յ. Ղ. 3, Թ. Փափազեան 2, Ոմն 3. Ս. Բանարճլեան 3. Մ. Սարգիսեան 5, Ա. ոմն 2, Հ. Գալֆոսեան 3, Հ. Պաս Հաճեան 2 Ա. Դասապեան 2։

Գումար 733
Նախապէս Տիկնոջ ղրկուած 1385
———
2118

* * *

Տեարք և Տիկնայք

Էջ և Տիկին Գ. Մագուլեան 120, Ս. և Գ. Տամատեան 100, Նասիպ Ճէպ Լեհեան 95, Դանիկ Սարգիսոֆ 76. Մ. Վալիէր Գէրքճուղ 54 40ական դահեկան Տ. Քանցարճեան եւ Վ. Բիւրքճեան Յովակիմ Մինասեան, Լեւոն Թոփալեան, Սիմոն Ալթունեան, Գազարոս Միքայէլեան, Միւսիւ Լաւթուրին, Միւսիւ Ա. Տօլիկէր, 20ական դահեկան՝ Աւետիս էֆ., Նիկողոս Սագան, Յարութիւն Վ. դեան, Մկրտիչ Գասմաճեան, Ստեփան Աւտմեան, Արզումեան Եղբարք. Տիրիկէրեան Սիմոֆ, Միրիճան Գալբաքեան. Արշակ Արշաւիր. Ս. Ե. Գոյլուճեան Եղբարք, Երուանդ Գերձակեան, Տիգրան Գօլանճեան, Յարութիւն Գարակիւլեան, Կարապետ Աստուածատուրեան, Մասէն Օշէկեան, Մ. Ռիվեան, Լեւոն Փափազեան, Միւսիւ Գարամնոֆ, Տիրան էֆ. 15, 10ական դահեկան՝ Շահին Գերձակեան. Յակոբ Աստվածատուրեան, Խաչատուրեան, Գրիգոր Սահակեան, Հաճբուլ, 5ական դահեկան՝ Փոքրիկն Նուպար, Եղբկի Բէրթիքդրուլա, Ա. Պրապեան, Եպիփան Արթինեան, Ոմն 56. Ոմն 54 Ոմն 40, Ոմն 23½, 17 բարեսէր անձինք 20ականէն 340, 14 բարեսէր անձինք 10ականէն 140, 15 բարեսէր անձինք 5ականէն 125
Գումար 2007½
Վերի գումարը 2118
———
Ընդհանուր գումար 4125½

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը այսօր Որդւոց Ս. Ասման տօնին առթիւ կը նախագահէ Մայր եկեղեցիի արարողութիւններուն։

ՅՐԱԳԻԶՈՆԻ Առաջնորդ Տ. Ներսէս եպս. Ասլանեան այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէ, քանի որ շաբաթ օր շոգեկառքը չէր մեկնած փոթորիկին պատճառաւ։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը առաջնորդի առթիւ, մէկ մէկ հատ փառակազմ Հնդարձակ Օ. աթոռներ դրած է բարեսէր աղգայիններու, անոնց նուէրները ստանալու համար։

ԴԱՏԲԻՒՆԻ Արամեան վարժարանի Տղոյնց խնամակալութիւնէն Տիկին Թ'սու Շամատեան և Օր. Արաքսի Արապեան գովելի ձեռներեցութեամբ մը վարժարանին սրահին մէջ կաղանդի ծառ մը պիտի տարքեն տարեգլուխին օրը, աղքատիկ երկսեռ ուսանողներուն ուրախութիւն մը պատճառելու համար։

ԿԵՍԱՐԻՈՑ Առաջնորդ Տ. Տրդատ եպս. անցեալ շաբաթ Պալակէսի գիւղերուն մէկ հանրագրութիւնը ղրկած էր Պատրիարքարան, որով տեղւոյս Տ. Գրիգոր քհ.ի անվայել ընթացքներուն պատճառաւ թէ՝ եկեղեցին և թէ վարժարանին փակ ըլլալը կ'ծանուցուէր և ուրիշ քահանայ մը կը խնդրուէր։ Պալեան Սրբազան նկատելով որ Ս. Դաւիթի վանքը իր երեք գիւղերով զատ վիճակ մը կը կազմէ, պ ղատաւորուած է իրեն ղրկուած այդ հաղորդագիրը Պատրիարքարան ղրկել, աւելցնելով որ Պալակէսի 150 տունէ բաղկացած գիւղ մըն է և ժողովուրդն ալ բարեպաշտ է։

ՄԷՐՍԻՆԷՆ Խմբագրութեանս հասած նամակ մը Ուսուցչաց Օգնութեան Մնտուկի Հոգաբարձութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այժմ անպաշտօն և ընտանեօք Մէրսինի մէջ գտնուող և օրական հացի կարօտ ուսուցիչ Գաբրիէլ Ներշաղուհի վրայ, որ 50 տարուան աշխատութիւն մը ունեցած է մեր կրթական յարկերուն մէջ։ Այս թշուառ ուսուցիչին նախկին աշակերտներն ալ մեծ բարիք մը ըրած կ'ըլլան, եթէ իրենց դրամական նպաստներով թեթեւցնեն անոր նիւթական տառապանքը որ ալ աւելի զգալի կ'ըլլայ ծերութեան ու ձմրան այս օրերուն մէջ։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ. — Հայ-Հռոմէականներու Կ. Պատրիարք Տ. Պօղոս Պետրոս Սապպաղեան Սրբազանի անուան տօ ախմբութեանը առթիւ, երէկ, Ն. Սրբազնութիւնը չնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց Սաղզը Աղաճի Պատրիարքարանին մէջ։ Այցելեցին, ի մէջ այլոց, դատական նախարարութեան և կրօնից տեսուչին կողմէ Պէհա պէյ, վարչական ժողովին բոլոր անդամները, մայրաքաղաքս գտնուող եպիսկոպոսները, վարդապետներ և. և. և։ Դաւառներու Առաջնորդարաններէն ալ չնորհաւորական հեռագիրներ հասած էին Պատրիարքարան։ Բերայի Ս. Յովհան Ոսկեբերան վարժարանին, Լուսաւորչեան ուսումնարանին, Ս. Յակոբայ վարժարանին, Բանկալթիի Մխիթարեան վարժարանին և Մարգարեաներու դպրոցին, ինչպէս նաեւ Վենետկոյ Մխիթարեանց և Համազգեաց վարժարաններու սաներն ու սանուհիները իրենց տեսուչներուն ընկերակցութեամբ չնորհաւորական այցելութիւն տուին Կ. Պատրիարքին և Ն. Սրբազնութեան ձօնուած երգեր երգեցին Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ։

* * * Մելքիսեդեկ, Ասորիներու, Բաղդեցիներու Պատրիարքաններու կողմէ պատուիրակներ չնորհաւորեցին Տ. Պօղոս Կ. Պատրիարքին տօնախմբութիւնը։

* * * Բերայի Լուսաւորչեան ուսումնարանի աշակերտներէն Պ. Մուշեղ Շիշմանեան, որ Կ. Պատրիարքէն կը ստանայ իր դպրոցական տարեթոշակը և Ն. Սրբազնութեան խնամքները կը վայելէ. գեղեցիկ ուղերձով մը Ն. Սրբազնութեան կենդանագիրը նուիրեց Կ. Պատրիարքին՝ այս առթիւ։

—Տ. Պօղոս Կ. Պատրիարք Սրբազանը իր անդրանիկ կնդակը ղրկեց իր հոգեւոր իրաւասութեան տակ գտնուող բոլոր թեմերու եկեղեցիներուն կարդացուելու համար։

—Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մեծաւոր Գերապայծառ Տ. Պօղոս Գազրիկեան եւս իր անուան տնախմբութեան առթիւ չնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց։

ՊՍԾՐԱՑԷՆ կը գրեն մեզի.— Ս. Յակոբայ տօնին օրը հոչեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Կիւտիւքեան Մ. Յակոբ աղայի հոգւոյն համար որ միշտ նպաստած էր մեր վարժարանին. Հանգուցեալին չնորհիւ այժմ մեր վարժարանները տարեկան 250 ոսկիի մօտ հասոյթով մը օժտուած են։ Բայց հակառակ այդ հասոյթին՝ վարժարաններս այնչափ նախանձելի վիճակ մը չունին կանոնաւոր ուսուցիչներու չգոյութեան պատճառաւ և եղածն ալ անիրաւ պատանիներ են։

—Վերջերս վիճակիս առաջնորդ Տ. Յակոբ Աշոտ եպիս. քաղաքս այցելած էր՝ իր այցելութեան թ մխիթարելու համար տեղւոյս ազգայինները։ Այս շաբթու ալ հարսնիքի մեծածախս հանդէս մը կատարուեցաւ և Առաջնորդ Հայրը նկատելով որ թէ հարսնիքի և թէ նշանառքի այս անվերջ կործանարար ծախսերը չատ մը բարեկեցիկ ընտանիքներուն փճացուցին պատճառ կ'ըլլայ, բոլորովին արգիլեց հարսնիքի ժամանակ նուագածութիւն կատարուիլը, օղի կամ գինի խմուիլը և մանաւանդ նշանառքի ժամանակ փեսացուին կողմէ հարսին տրուած նշանը՝ որ առաջները մէկ քրիւից մը ըլլալով, այժմ 5—10 ոսկիի բարձրացած է։

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ ՎԱՅՐԱՀԱՋՈՒԹԻՒՆ.— (Պիլէճիկէն կը գրեն մեզի Դեկտ. 20 թուով) Երէկ՝ տօն Սբ. Յակոբայ Մծբնայ Հայրապետին. քաղաքիս չորսերէն հանգուցեալ Յակոբ աղա Անատոլեանի ժառուան տարեդարձը ըլլալով՝ հոգւոյն համար հանդիսաւոր պաշտօն պիտի կատարուէր։ Աւագերիցը ծանոյց ժողովրդեան՝ յիշեալին այրին կողմէ տրուած գումարն, բաշխուելու ալ մի առ մի թուելով։

Այս ծանուցումեն անմիջապէս ետքը, հանգուցեալին քեռորդին՝ ծանօթ գործարարատէր և կազմալուծեալ Բաղ. ժողովոյ անդամներէն Համբարձում Աճէմեան՝ սկսեց Առաջնորդ Ս. Հոր հասցէին կծու լեզուաւ պոռոտքներ ուղղել, առարկելով թէ «Առաջնորդը եկեղեցի չեկաւ ու այս պաշտօնին ներկայ չի գտնուեցաւ» և ուրիշ սասկ բարբանչումներ, առանց գիտնալու թէ Առաջնորդ Հայրը վերը իր ոտքին ցաւովը կը տառապի։

Արդ՝ ես ալ սիրելի Խմբագրապետ յարմար դատեցի Ձեր անկողմնակալ ոգիին վստահելով՝ ասոյն եղելութիւնը պարզել Ձեր օգտաշատ թերթին միջոցաւ և յանձնել Պատակ. Կրօնական ժողովոյ նկատառութեանը։

Ճիշդ Հորոյի՝ կենսատու Սբ. Խաչին հանդէպ գրած անարգանքը չի՞ յիշեցներ այս պարագան։ Սքդեօք մեր Համբարձում Աճէմեանն ալ Հորոյէն դաս առեր է, տաճարին վեհութիւնը ու ժողովրդեան ջերմեռանդութիւնը խանգարելու դասը։

Ցիլեալը և իր քանի մը արբանեակները, հաւատալով թէ՝ Գեր. քննիչ Դուրեան Սրբազանը մեր Առաջնորդին անմեղաստ տեղեկագիր մատուցած է Պատրիարքարանի, մինչեւ ցարդ չորս աչքով և պորապ գլխով կ'սպասեն առաջնորդին հրաժարմանը։

"ԼՈՅՍ,Ի ՏԵՂ ԶԱՆՑԱՑՈՂՍԱՑ

Ինչպէս կանխաւ ալ ծանուցած էինք, ծանօթ և սիրուած հրապարակագիր Վահան էֆ. Փափազեան (Լիլա) 1905 տարուոյ առաջիկայ յունվար 1էն սկսեալ պիտի չարունակէ իր անօրինութեամբ հրատարակուած զաւեշտաթերթիհրատարակութիւնը խմբագրական նոյն մարմինով, նոյն աշխատակիցներով և նոյն ձեւով ու ուղղութիւնով։ Մինակ՝ թերթը փոխանակ Լոյսի ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿը պիտի ըլլայ։ Երկար տարիներէ ի վեր յարգելի երգիծաբանին և իր կարող խմբագիրներուն հրատարակած թերթը կարշացողներ անշուշտ աւելի եւս ուրախ պիտի ըլլան երբ ըսենք թէ նորանոր զոհողութեանց չնորհիւ այս տարեշրջանէն սկսեալ աւելի ճոխ և չահեկան պարունակութեամբ պիտի հրատարակուի Վահան էֆ. Փափազեանի Տնօրէն-Խմբագրութեան տակ գտնուած

ՀԱՆԳՐԱԳԻՏԱԿԸ

Հանրագիտակի առաջին թիւը գրաւական ճշմարիտ գոհար մը պիտի ըլլայ իր անման պարունակութեան ու հրապուրիչ պէսպիսութեան չնորհիւ։ Նոյն այս թիւին մէջ մեր գրական հրապարակին մէջ անուն ունեցող քանէ աւելի գրագիտուհիներ և գրագէտներ պիտի երեւան իրենց ինքնատիպ գրութիւններով և յաջող լուսանկարներով։ Ասիկա մեծ առիթ մըն է ընթերցողներուն ժամէն ճանչնալու հրապարակի ամբողջ գրողները։ Այս բացառիկ թիւին համար զոհողութիւնները բրած է Խմբագրութիւնը, ինչ որ պիտի գնահատուի անշուշտ ընթերցող հասարակութեան կողմէ։

Հանրագիտակի այս առաջին թիւը որ բացառաբար 32 մեծագիր էջերէ կը բաղկանայ, և մաքուր թուղթի վրայ տպուած է, պիտի ծախուի ձեռքէ մը միայն 2 դրուշի անհաւասալի ժամանակաթեամբ, իսկ յաջորդ թիւերը սովորականին պէս պիտի ծախուին 40 փարա գինով։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆԵՊԱՆԱՔՕՍԱՐԲԵԱՆ
ԱՍՏԱՏՈՒՐ ԷՖ. Ա. ԳԱՍԱՊԵԱՆ
ՕՐ. ՄԱՆՈՒԿ Ս. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

×

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. Մ. ԹԻՕԼԻՕԼԵԱՆ
ՕՐ. ԱՂԱՒՆԻ Ն. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
(Պարտիզակ)

×

Բժշկական վարժարանի ուսանողներէն Սէօ.էօղլի ՄԱՄԲՐԷ Լ.Ֆ. ԴԱՐԱՃԵԱՆ ՕՐ. ՍԱԹԵՆԻԿ ՔԱՆՃԵԱՆ։

ԼՕՍԱՆԳԵԱԼՔ

ՁԱՓՍՆԹՔ

Շաբաթ աւասօտ Կարապետ էֆ. Հայրապետեանի պսակադրութեան հանդէսը կատարուեցաւ Դեկտ. 20ին Բշ. Պաֆրայի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ Օր. Մարիամ Ուրկանճեանի հետ։

×

Էյո պի Ս. Եղիա եկեղեցիին մէջ, Բշ. օր կատարուեցաւ պսակադրութիւնը Տիար Խաչիկ Սլեսանաքեանի Օր. Աղաւնի Մաղաքեանի հետ։

×

Նիկոմիդիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցած են հետեւեալ պսակադրութիւնները.

Գրիգոր էֆ. Սինանեան (ատամնաբոյժ) Օր. Հռիփսիմէ Լէոնեանի հետ։ Օնտիկ էֆ. Շելլմեան, Օր. Արսինէ Բէնիրճեանի հետ։ Սարգիս էֆ. Գրիգորեան Օր. Վարդուհի Զօպանեանի հետ։ Յարութիւն էֆ. Եէմէնիճեան Օր. Խօժէն Դաւիթեանի հետ։ Անդրանիկ էֆ. Ղազարեան Օր. Ֆուլիանէ Տ. Գրիգորեանի հետ։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՀԱԹ

Եէմէն վիլայէթի տախիլինէ Բէտտա գաղաբը գայմագամլըղը Անամուր գաղաբը գայմագամը բրքիթլու Ֆուատ պէյէ Թէֆվիվ պույրուլմուշ տբր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՑՍ. ՀԵՌԱԳԻՐ.— Վեհ. Սուլթանը կիրակի օր չնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Իտալիոյ արքունիքը էլէնա թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ։ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւոր և թագուհին փոխադարձ հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեցին։

* * * Այս առթիւ կիր. առտու ի տալական դեսպանատան մատրան մէջ գոհաբանական արարողութիւններ կատարուեցան և դեսպան Էմբէրիալի մարքիզը ընդունեց չնորհաւորութիւնները։ Բարձր Մեծ Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին կողմէ Խայրէտտին և Սատեթթին պէյերը չնորհաւորական այցելութիւն դեսպանին։ Էմբէրեալի մարքիզը ի դիմաց գաղութին հեռագիրով չնորհաւորեց թագուհիին ծննդեան տարեդարձը։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ամբողջացնել այն պակասները, որոնք արքունի Նաւարանին մէջ Անապատ տան կողմէ նորոգուող մարտանաւերուն չի՛ութեան պայմանագրին մէջ չէին նշանակուած։ Այս առթիւ պէտք եղած գումարը պիտի հ.յթայթուի զինուորական սպառազինմանց մնտուկէն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵՒ ՍԵՐԳԻՈՅ սահմանագլուխին քննիչ Համտի փաշա, որ Պոլիս կը գտնուէր, երէկ իրիկուան կառախումբով Սելանիկ մեկնեցաւ։

ՄԱՐՍԱՑԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՂ Ցէէմի փաշա որ հիւանդ էր ապաքինեցաւ եւ իր պաշտօնատեղին կը յանձնէ։

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.—Լեվանդ Հէրալ կ'անդրադառնայ բնակարաններուն չինութեան վրայ, որոնց մեծ մասը հակառողջապահիկ վիճակի մէջ են, նեղ, մութ և խոնաւ։ Քաղաքապետութիւնը մասնաւոր յանձնաժողով մը կազմելու է, որ նոր չէնքերու յատակագիծերը նախապէս քննելու է եւ փութով այցելելու է բոլոր բնակարանները, մանաւանդ ցած տեղեր, և պէտք եղած նորոգութիւններ ու փոփոխութիւնները որոշէն։ Այսպէսով հանրային առողջապահական վիճակը յարատեւ քննութեան մը տակ պիտի գտնուի։ Շինութեանց Կանոնագիրը կը տրամադրէ որ գէշ չինուած չէնքերն ու պատերը փլցուին։ Աւելորդ է լսել թէ այս միջոցներուն ճ.գրիտ գործադրութիւնը իր բարիքները պիտի ունենայ։ Վարձատրուած տուներուն սեփականատէրներն ալ ստիպելու է որ պէտք եղած նորոգութիւնները ընեն, տան առողջապահական վիճակը պահպանելու համար։

ԻՏԱԼԿԱՆ ՆՈՐ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ. — Պոլսոյ իտալական նոր հիւպատոս կարգուեցաւ Պրազիլիոյ իտալական ընդհ. հիւպատոս Մ. Զիաբէլլի- հրամատար Սուլիմպէրկոյի տեղ, որ ինչպէս գրեցինք, Խորհրդարանին անդամ ընտրուած էր, վերջին քուէարկութեանց միջոցին։ Նոր հիւպատոսը որ այժմ Հռոմ կը գտնուի մօտերս Պոլիս կը հասնի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— Ռումանիոյ նոր դահլիճին մէջ կը գտնուին նաեւ Պոլսոյ ռումէն դեսպան Մ. Լահովարիի երկու հօրեղբօրորդիները զօր. Լահովարի և Մ. Ժան Լահովարի։ Նոր դահլիճը պիտի չարունակէ Ռումէն կառավարութեան խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը։ Թուրք թերթերը խօսելով այս ընտրութեան վրայ, կ'ըսեն թէ, անոնք պիտի աշխատին աւելի եւս սերտացնել բարեկամական այն կապերը, որոնք գոյութիւն ունին Թուրքիոյ և Ռումանիոյ կառավարութեանց միջեւ։

—Պոլսոյ ռումէն դեսպան Մ. Լահովարի որ արձակուրդով մեկնած էր, Պուքրէշի մէջ ընդունուեցաւ Քարոլ թագաւորին ներկայութեան։ Դեսպանը տեսակցեցաւ նաեւ Արտաքին գործոց նոր նախարար զօր. Լահովարիի հետ։ Հինգշաբթի իրիկուն դեսպանը Բարիզ մեկնեցաւ, ուր պիտի անցընէ Մնունդը իր ընտանիքով և յունվարի վերջը Պոլիս պիտի դառնայ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՄԷՋ.— Ընդհ. քննիչ Հիլմի փաշա ցուցակ մը ղրկեց Բ. Դրան, որուն մէջ նշանակուած է թէ, Ռումելիի զանազան կողմերը այրուած չէնքերէն որչափը դեռ անչէն մնացած է։

— Ընդհ. քննիչը հեռագրեց նաեւ թէ Ցունական Մնունդի տօնը առանց միջադէպի տօնուած է ամէն կողմ։

— Մանասդրի մէջ պուլկար երեք աւազակախումբեր եւս նուաճուեցան։ Ետ առուեցան նաեւ Եորկի անուն գիւղացիի մը սպասաւորն ու անասունները զորս աւազակները առեւանգած էին։ Զօրագործները կը հալածուին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Սօպրանիէին կողմէ քուէարկուած մաքսային նոր տակացոյցը վաւերացաւ Իշխանին կողմէ։ Զանազան կառավարութեանց հետ առեւտրական նոր պայմանագիրներ կընքելու համար բանակցութիւնները մօտերս պիտի սկսին։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ. — Ռուս դեսպան Պ. Զինովիէվ Տ. Եոսքիմ Պատրիարքին յանձնեց ռուս եկեղեցւոյ բարձրագոյն Սինոդին մէկ չնորհաւորական նամակը։

ԲԱՄՊԱԿԻ ՄԵՆԱՒՈՒԹԻՒՆԸ.—Թուրքիոյ մէջ բամպակի մշակութիւնը զարգացնելու համար Եգիպտական նախարարութեան խորհրդական Ռաֆիվ պէյ ծրագիր մը պատրաստած և այդ մասին խորհրդակցութիւններ կատարելու համար Երկրագործ. նախարարութեան մէջ մասնագիտական յանձնաժողով մը կազմուած էր։ Յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը մատոյց, որով կ'առաջարկէ լաւ տեսակէտ հունտեր բերելով ժողովուրդին բաշխել, մեծ կեդրոններու համար մեքենաներ բերել տալ, առաջին բերքերը 5 տարի տասանորդէ ազատ պահել եւայլն։ Տեղեկագիրը մատուցուեցաւ Բ. Դրան քննուելու համար։

— Կառավարութիւնը ամերիկեան բամբակի մշակութիւնը պիտի փորձէ Թուրքիոյ մէջ։ Նախ Էտիրնէի նահանգէն պիտի սկսուի։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՈՂՆԱՐՆԵՐԸ.— Կայս. կառավարութիւնը որոշեց միջոցներ ձեռք առնել, քաջալերել դուռաբոյծները, որպէսզի Թուրքիոյ մէջ ոչխարները բազմանան։ Վիճակագրութենէ մը հաստատուած էր թէ Կայս. երկիրներու ոչխարներուն թիւը 40 միլիոնի կը հասնի. մինչ երկրին վիճակը կրնայ կրնապատիկը և եռապատիկը սնուցանել։ Այժմ ոչխարի տուրքերէ 3 միլիոն ոսկի կը գոյանայ ինչ որ պիտի կրկնապատկուի, բացի բուրդի և մորթի վաճառականութեան ատոր երեսէն ստանալիք զարգացումէն։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ազդարարեց գաւառային իշխանութեանց որ, սակէց ետք Պոլիս բնակող գաւառացիներուն անվճար տուրքերը գանձելու համար, պէտք է նախ ազդարարագիրներ ղրկեն բացակայ հարկատուներուն և եթէ անոնք տեղւոյն վրայ կալուած կամ ուրիշ ստացուածք չունին, որոնց կարելի ըլլայ դիմել, այն ատեն միայն դիմեն Ելմտական նախարարութեան, որպէսզի հարկատուներուն պետական տուրքերէ պարտքերը գանձելու ձեռնարկուի։

«ՍԹՈՇ» դպրոց-Խրատանաւը Պէրութ ժամանեց և շաբաթ մը կեցաւ հոն։ Հրամատարը պաշտօնական այցելութիւններ փոխանակեց տեղական իշխանութեանց հետ։

ԳՈՐՅՄԱՆ ԵՒ ԷՐԷՑԼԻ երկաթուղիին կայարանները գիւղերուն միացնող ճամբաներուն չինութիւնը նուազուրդի պիտի դրուի Գոնեայի կուսակալութեան կողմէ։

ՎԱՆ ԵՒ ԷՐԶՐՈՒՄ ղրկուած զինուորական բժիշկները, պէտք եղած տեղերը բաժնուեցան և գործի ձեռնարկեցին, Ռուսիոյ քօլէրային Թուրքիա մուտքը արգիլելու համար։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ մինչեւ Քարչը եգած չինուելիք նոր Թրամուէյի գիծերուն արտօնութիւնը չնորհուեցաւ, և հրամայուեցաւ ձեռնարկել չինութեանց՝ ամենէն կարեւոր մասէն սկսելով, և կամաց կամաց ծախքը հոգալով ամբողջացնել։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓՈԹՈՐԻՆԷ.— Հարաւային քամին եկրակի գիշեր առտուան դէմ փոխուեցաւ հիւսիսային սաստկաշունչ հովի մը, որ չորցուց ամէն կողմ և ձիւնի ճերմակ խաւ մը անցուց։ Երէկ սաստիկ ցուրտ կը տիրէր։ Մովի վրայ որկածներուն լուրերը հետզհետէ կը հասնին։ Վաճառական Սինեսսօղլուի 1308 թ.ին նոյնոց առագաստանաւը որ Իզմիրէն մեկնած էր Զոնկուլտաք երթալու համար, Կէլիպոլուի մօտ, Թէքէ-Պլիբ ըսուած տեղը խրեցաւ, բայց նաւաձիգներ զրկուելով ազատուեցաւ։ Հելլենական Քօսթաս շոգենաւը, որ քարիւղ և ատաղձ բեռցած Սեւ ծով կ'երթար, Էմիրկէնի բացերը չընդհարելու համար Պոլիս եկող անգլիական շոգենաւի հետ, սկսաւ սուլել և ցուցակը դարձնել Անատոլուի եղերքը։ Բայց այս միջոցին հոսանքէն բռնուելով քշուեցաւ մինչեւ Քանլըճայի եղերքը եւ հոն խրեցաւ, բայց բարեբաղդաբար չուռով ազատեց ինքզինքը։ Իզմիր, Նէյնի Լիմանի բացերը օսմ. առագաստանաւ մը ընկղմեցաւ։ Ուրիշ 2 առագաստանաւեր ալ Բհրամա որ աղ բեռցած էր և Շարքիյա որ նարինջ բեռցած էր, ընկղմեցաւ Տէքէաղաճի մօտ, Մարիցայի ջրանցքին կողմը։ Օսմ. Թախիարէի առագաստանաւն ալ, որ նարինջ բեռցած Տարտանէլէն Պոլիս կուգար, Տարտանէլէն 12 մղոն ապդին ժայռերուն վրայ ջախջախուեցաւ։ Տէվրիշանուն նաւ մը Պէնրամի նաւահանգիստին մօտ ժայռերուն վրայ ինկաւ և ջախջախուեցաւ։ Առաղձ բեռցած Էմանիէլա առագաստանաւը Գուրկազի մօտ՝ և քարիւղ բեռցած Էվանկելիսքրիս առագաստանաւն ալ Վառնայի մօտ ընկղմած են։ Դեռ շատ մը առագաստանաւեր ցամաք ինկած, խրած կամ ընկղմած են թէ՛ Սեւ ծովի եւ թէ Միջերկրականի մէջ։

* * * Իզմիրէն կը գրեն թէ կարկուտ տեղացած է քաղաքին մէջ և քանի մը մակոյկներ ու առագաստանաւեր ընկղմած են։ Անընդհատ տեղող անձրեւէն մանաւանդ Սէյտիքէօյի մէջ, 20 տուներ փլան, արտերը քանդուեցան բայց բարեբաղդաբար անձի կորուստ չէ պատահած։ Մաղնիսայի մէջ ալ գետը յորդելով, բաւական ծանր վնասներ հացուցած է։

ԿԻՆԸ ՁԱՐՆՈՂ ԱՅՐ ՄԸ.— Պոլիս, Սալմաթովրուք, Արքաքը Պազալ փողոցի բնակիչներէն Երուանդ Մելքոնեան կիրակի գիշեր դաշոյնով երկու տեղէն ծանրապէս վիրաւորեց իր կինը Մաննիկը և փախաւ Բերա, Բաբազ Քէօբրիւ քեռայրին՝ ձկնորս Յակոբի տունը։ Ոստիկանութիւնը տեղեկանալով գործին, ձերբակալեց Երուանդը որ խոստովանեցաւ իր յանցանքը։

ԴԻՆՈՎՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Սվանի Տիգրան եւ Եորկի, առջի գիշեր Թէփէ Պաշիի կողմը գինետուն մը երթալով խմել կ'սկսին։ Տիգրան միջոց մը ջուր թափելու պատրուակով խանութին ետին կ'երթայ եւ անկէց, կողմնակի սանդուխէն վերի սենեակը ելլելով. մնտուկ մը կը կոտրէ, բանալօն մը և չաքէթ մը կը գտնէ. անմիջապէս կը հագնի և քսակի մը մէջ գտնուած դրամներն ալ կը գրպանէ։ Միւս մնտուկներն ալ կը փորձէ բանալ, բայց աշկերտին՝ Թօշոյի ոտանձայնը լսելով կը փութայ վար։ Դժբաղդութիւն սակայն. մարդը սանդուխէն վար կը գլորի և հաղիւ ինքզինքը գտած կը սկսի փախչիլ։ Թօշօ կը վազէ ետեւէն, և ահա կը-ռիւ մըն է ծայր կուտայ. գինետան միւս մարդիկը կը հասնին, ներս կը քաշեն Տիգրանը և փնտռելով վերայէն կը գտնեն գողցուած դրամներ. Ոստիկանութիւնը կուգայ, երկու մարդիկը պահականոց կը տանի, ուր Տիգրանի վրայէն կը հանեն յաւելուածական հագուստները և գողի գործիքներ։

ՎԵՐԱՐԿՈՒԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ. Ուրբաթ օր գողերը կեղծ բանալիով մը բացին Բերա, Բալճանը Քօլլուք, Մ. Վիքթոր Նէսօնի տան դուռը և տարին անոր տղուն երեք վերարկուները և ուրիշ իրեղէններ։ Հետեւեալ օրը տղան տեսաւ որ իր վերարկուն փողոցէն անցնող տղու մը կռնակն է։ Հայրը անմիջապէս ոստիկանութեան դիմեց որ վերարկուն կրող տղան հարցաքննեց։ Տղան խոստովանեցաւ թէ վերարկուն մայրը տուած էր իրեն։ Իսկ մայրն ալ ըսաւ թէ երիտասարդէ մը գնած էր 5 դրուշի։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկի գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲՍՐԻԶ, 9 յունվար.— Ճաքոնցիք քննութենէ մը վերջ, կը յայտարարեն թէ պիտի կրնան Բորթ Արթուրի մէջ ընկղմած ռուսական մարտանաւերը գործածել։

— Մուքդէնէ կը հեռագրուի թէ Ռուսերը ետ մղած են իրենց կեդրոնին դէմ ուղղուած ճաքոնական բուռն յարձակում մը։

— Լոնտոնի մէջ չրջած այն զրոյցը թէ զոր. Սթէսսէլ ուղած է անձնասպան ըլլալ Բորթ Արթուրի անձնատուութենէն ետք. բացորոշապէս հերքուած է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճաքոնցիք անմիջապէս պիտի սկսին Բորթ Արթուրի մէջ, քաղաքին նորոգութիւններուն և պաշտպանողական դիրքերուն վերաշինութեանց, և նոր ամրութիւններու, որոնք՝ իրենց ճարտարագէտներու ըսածին համեմատ բացարձակապէս անդրաւելի պիտի դարձնեն քաղաքը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

27/9 Դեկտեմբեր 1904
ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	95.23½
Ամէնէն բարձր գինը	95.35
» վար գինը	95.12

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԱՌՈՒՄԷ»Ի 72

ԲՕՆՍՕՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՅԼ

ՌՕՔԱՆՊՕԼ

ԲԱՐԻՋԵԱՆ, ՄԵԾ ՏՈՒԱՄ

Թ. Ա. Ր. Դ. Մ.
ԺԻՐԱՑԻ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Ա. ՍԱՍ

ԽՈՐԼՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ի.
ՀԱՐՅԱՒԲՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐԸ

—Շա՛տ աղէկ, երթա՛նք, պրոց երիտասարդը։ Ես ան՛մեղ եմ։

Հարցաքննիչ դատաւորը զանգակը զարկաւ ու սեւեր հագած մարդ մը ներս մտաւ։ Սպան էր։

—Այս պարոնին հետեւեցէք, ըսաւ բարութեամբ դատաւորը Ֆէրնանի։ Կարելի եղածին չափ քիչ ձեւակերպութիւն պիտի կատարենք այս ախուր գործին մէջ, գայթակղութեան մը առաջքը առնելու համար։

Ֆէրնան բարեւեց դատաւորը և դուրս ելաւ բարձրիգլուխ, իր անմեղութեամբը զօրացած։ Նախասենեկին մէջ, քաղաքային զգեստ հագած երկու ոստիկաններ միացան իրենց։

—Պարո՛ն, ըսաւ սպան քաղաքավար չեչով մը, ամբաստանեալները ընդհանրապէս բանտին կառքովը և համազգեստ հագած ոստիկաններու ուղեկցութեամբ կը տարուին, բայց հարցաքննիչ դատաւորը կը յարգէ ձեր անցեալ պարկեշտ վիճակը և կը յուսամ որ պիտի հեսեւիք ինձի առանց դիմադրութեան։

—Կ'երդնո՛ւմ։ Ես իմ անմեղութիւնս յաղթականօրէն ապացուցանելէ առաջ փախչելու փորձ ընող մարդ չեմ։

Սպան իր կալանաւորը առաջնորդեց մինչեւ Քօնսիէրժրիի դուռը ուր վարձու կառք մը կ'սպասէր։ Սրիտասարդը նստաւ և ոստիկաններէն մին ըսաւ կառապանին.

—Մառէ փողոց, թիւ 3։

Ֆէրնանի բնակած տունը մէջ կը գտնուէին միշտակերար վարձակալներ, մեծ մասամբ պաշտօնեայ, որոնք ցերեկը իրենց գործին գլուխն էին։ Դռնապանը գառու մըն էր, ո՛չ այնչափ ուշիմ, և վարձակալներուն գործերովը չատ չէր զբաղեր։ Հետեւապէս, Ֆէրնանի ժամանումը երեք անծանօթներու հետ, որոնց տարազը պէտք եղած կերպով չէր յայտներ իրենց ի՛նչ պաշտօնի վրայ ըլլալը, ո՛և է յուզում, սպասաւորութիւն առաջ չբերաւ, և երիտասարդը կրցաւ շրջարդ յարկը ելնել առանց ուշադրութիւն գրաւելու։ Իր համեստ բնակարանը կը բաղկանար երկու սենեակէ,— պզտիկ սրահ մը և ննջասենեակ մը ընկ։ զնիէ կահերով, որոնց խուզարկումը չատ դիւրին եղաւ։ Ոստիկանները մանրակրկիտ քննութիւն մը կատարեցին, գրասեղանը, դարանը և որմադարանը արկտեցին, անկողինը, թոռոնները զննեցին և բան մը չգտան։ Ֆէրնան հանդարտ էր և երբ խուզարկութիւնը լմնցաւ, ժպիտով մը ըսաւ սպային.

—Տեսա՞ք, պարո՛ն, ձեր փնտռած թղթապանակը հոս չէ։

—Մօսէյ փողոց երթանք, ըսաւ պարկեշտաբար։ Բայց չեմ ծածկեր ձեզի որ եթէ հոն ալ, հոստեղի պէս, մեր խուզարկութիւնները ապարդիւն ըլլան, ասիկա մեծ բարեւոքում մը պիտի չբերէ ձեր կացութեան մէջ, վասն զի Պաքարան ձերբակալելու հրաման չարուեցաւ զանցառութեամբ և չատ հաւանական է որ այս առասուքնէ ի վեր թղթապանակը անհետացուցած ըլլայ։

Ֆէրնան գլուխը երերցուց ժխտական կերպով։

—Թղթապանակը տեսած, ունեցած չէ որ անհետացնէ, ըսաւ։

Ամբաստանեալը նորէն կառք դրին և Մօսէյ փողոց տարին։ Պաքարա տունէն դուրս ելած էր Ֆաննիի հետ և այս միջոցին կեղծ բժիշկը կը մտցնէր զայն դարմանատուն մը, ուրկէ դուրս ելնելիք չունէր։ Պաքարայի սպասաւորները կը բաղկանային կառապանէ մը, խոհարարուհիէ մը, սենեկապանուհիէ մը, ձիապանէ մը և պարտիզպանէ մը։ Մայրը,— անխօս դերասան մը որ գործ մը չունի մեր պատմութեան մէջ,— տունը կը գտնուէր։ Երբ սպան ներկայացաւ, մարն ալ ժամէ մը ի վեր բացակայ էր, և խոհարարուհիին հետ չուկայ գացած էր, Պաքարայի սենեակին մէջ անցած դարձածէն բան մը չգիտնալով։ Կառապանը դարմանատուն տարած էր ախրուէին, որուն կ'ընկերանար Ֆաննի, սենեկապանուհին։ Ուրեմն տունը մէջ պարտիզպանը և ձիապանը միայն կային։ Տեսնելով այս մարդիկը որոնք օրէնքի անունով կը խօսէին, պարտիզպանը,— պարզամիտ գաղ մը, զոր Ռ իլերմս աւելորդ սեպած էր կաշառել,— խորունկ ապրսպի մը ցոյց տուաւ և իր տիրուհիին պարկեշտութիւնը պաշտպանեց, բայց ձիապանը, ուշիմ գաղ մը, որուն պէտք եղած դասը տրուած էր, ոստիկանութեան պաշտօնատարը ուղղակի առաջնորդեց Պաքարայի սենեակը, որ սակաւին նոյն անկարգութեան մէջ էր ուր կը գտնուէր նախապէս։

—Հասկէ սկսինք, ըսաւ ոստիկաններէն մէկը և սկսաւ խուզարկել կարասիները, որոնց բանալիները փականքներուն վրայ կը գտնուէին։ Պուլի գեղեցիկ կաշեպատ անուշկները, հայելի դարանները, զարդասենեակը յաջորդաբար քննուեցան խնամքով։

—Նայեցէք, ըսաւ ոստիկաններէն մին, ահաւասիկ էրիկ մարդու վերարկու մը։

Ֆէրնան, առջի օրը, վերարկու մը հագած էր երբ մարած ինկաւ Սէն Լազարի փողոցի քարայատակին վրայ։ Այս վերարկուն հանած էին վրայէն Պաքարայի տունը մէջ։ Հետեւեալ առաւաւ, հագուիլ և իրեն հետեւիլ հրամայող Քոմիսէրին տեսքը այնքան յուզած էր զինքը որ պարզապէս ըլլանկօղը հագած և վերարկուն մոռցած էր։

—Այս հագուստը իմն է, ըսաւ երբ ոստիկանը, թիկնաթոռի մը վրայ գանցառօրէն նետուած տեսնելով այդ հագուստը, ցոյց կուտար զայն։

Ոստիկանը ձեռքը առնելով ըսաւ.

—Ա՜հ ինչ ծանր է։ Կոշմակի գրպանին մէջ մեծազանգուած բան մը կայ։

—Զեմ կարծեր, ըսաւ Ֆէրնան հանդարտօրէն, թերեւս բանալի մը ըլլայ։

Ոստիկանը ձեռքը խօթեց այն գրպանին մէջ որ հագուստը կոճկուած տեղն կուրծքին վրայ կը գտնուի և կանաչ կաշէ խոշոր թղթապանակ մը դուրս հանեց։ Ֆէրնան ժպտնելով, աղաղակ մը արձակեց։ Ոստիկանը թղթապանակը յանձնեց սպային, որ բացաւ և յանկարծ պանքատոմսերու դեզ մը լնկաւ սենեկին գորգին վրայ։

—Այլ ես ամբաստանեալը պիտի չտրանայ իր յանցանքը, ըսաւ։

Ֆէրնան չպատասխանեց, որովհետեւ նեղացեալ ինկաւ։

Սբբ Ռ իլերմի դժոխային հնձանը կը յաղթանակէր և այսուհետեւ կարելի չէր ապացուցանել իր զո՛հն անմեղութիւնը։

(Շարունակելի)

ՍԹԱՄՊՕԼ, 33, 35, 37 ՖԻՆՃԱՆՃԼԻԱՐ ՓՈՂՈՑ

ԳՈՐԳԵՐ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ. — ԼԻՆՕԼԷՕՄ (ՄԱՆՔԱՐԼԸ ՄՈՒՇԱՄՊԱ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱՋԱՌՈ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱՍԱՀ

ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍՊՕՐՆԵՐ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ՉԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՆԱԶԸԽԱՆԷՍԻ

Սուլթան Համամ Գաթրրճը օղու խանը՝ նում 92 վէ 93 Նումէրօղու օտալարա նազլ օլունուր։ պրը։

Մուսաֆիրէ 14 ալնէալն պէրի չէրիմիզաէ իճրայի վէ գեաբէլէ իթմէքէ վէ գոյրէթ ու խթիզամէթիդի հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճիւհ վէ էմնիէթինի զաքանմըշ էրպապը նամուս վէ լիւգաթան վէ Մէքթէպի Հուգուգը Շանանէալն մէղուն պիրինճի սընէթի տավա վէքիլէրինէն մա՝ասրուֆ պիր զաթ պրը։ Քէնարլէրի հէր նէվ չէրի, հուգուգ, հէզա վէ թիմարէթ տավալարընը թէրէօճէ իտէր։ Տավալարը հագզնտա մէճճանէն մարիմաթ ալմագ իսթէյէնէրէ պէյանը բէյտէն գալէնմազ։ Պազը ավատան բէյնի իւնէթ ալմատրը կիպի բէք չոզլարընը տաս սուլէն թէսվիրէտ գուսսուր էյնէմէզ։ Իտարէքանէսի ճումա՝ա կիւնէրի տախի ալնէգ պրը։ Սապահկարը սաաթ 3—6ետ վէ ագշամկարը տախի 10—11է գատար եազբանէսինէ պուլունուր։ 5—50

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱՊԱԾ

Գոլիս, Պանչ Գարու, Պնի Գիր Զեօթի դիմաց

Կատարեալ դարմանում ամէն տեսակ փոսի ախտերու, և նամանաւանդ կը զեռուղէ արհեստական ակռաներ բնական գեղեցկութեամբ։

Ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սիկուսար, Իզմիրլիէ, իր բնակարանը։ Եւ ամէն օր 5—11 դիմել Գոլիս, Պանչէ Գարու, Պին-Գիր-Զէչիսին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—22

ԹՈՒՐԹԱՊՈՐՈՒՆԵԱՆ ԹԷՐԶԻ ՅԱԿՈԲ

Մահմուտ Բաշատ Մանասթիր խանը՝ նում 32 Նումէրօղլէ մուրաքքամ օտատա սրմարլամա էլպիսէ իլէ մէչղուլ օլուպ, վագթին կիսրնէնէ մուվաֆֆագ սուրէթ։ Թէ պիլիմի էլպիսէ եաթրը կիպի, պաշլըճա սիւրիւն էլպիսէրէրի վէ սարը քոսաիմէրի սէօզ վէրտիկի կիւն վէ սաաթտա սէպաթ իլէ հազըր իսէր։ Թիւճարան եազբէրլարը իլէ վէ սարը սատմլարընա հաֆթալըգ իլէ տարի էլպիսէ եաբար։ պու խուսուս Թէյրիֆ իսէնէք զէվաթրն մութլագ սուրէթտէ հօշնուտիյէթինի մուճիպ օլճաղընտան իլանը մէղքիւրէ իպթիտար օլունմաղ պրը։ 50—16

ԴՈՆԵՑԻ՛Ք
ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

Որ մէկ հատիկ է բոլոր օրացոյցներուն մէջ եւ ամենէն շատ ծախուողն։

1905ի Տարեցոյցը կը պարունակէ Գեղեցիկ յօդուած մը ՔԱՍԻՄԷ եւ անոր լուսանկարը։

ԱՅՆՑԻ ԳԱՐԻԿ ԱՂԱՑԻՆ ընտանեօք լուսանկարը հանել տալուն պատմութիւնը՝ որ Մ. ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆի զուարթ ու հանճարեղ գրչին տակ անսպառ աղբիւր մըն է խնդութի եւ զուարճութեան։

Միլիառատէրներու հարստութեան ծագումին պատմութիւնները, Հարուստ ըլլալու ճամբան, հազարումէկ մանրավէպեր, զուարճալիքներ, գրական ու գիտական ընտիր պատառներ, եւայլն, եւայլն։ 1—10

Գին 5 դրս. բոլոր ծախով 6 դրս.

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սգերկն
Դրամագլուխ 12,000,000
Տարեկան հասոյթ 3,986,000

Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ

Որ այժմ ձուլուած է ՌՕԹՇԼԴ ապահովագրական Ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ տեսիկանութիւններու վրայ, — քարաշէն և փայտաշէն կալուածներ, առեւտրական թուղթեր, ապրանքներ, եւն. եւն.։

Լանքաշիր միլտ նշանաւոր եղած է ամէն կողմանէ արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար։

Իր դրամագլուխն՝ 12,000,000 անգլ. ոսկի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'ներկայացուցէ ապահովագրեալներուն։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՕՐԹ ՇՕՆ ՍԴՐԻԴ
ԼՈՆՏՈՆ, 28՝ ԼՕՄԲԱՐՏ ՍԴՐԻԴ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆՏ ՍԷՆԼԷՐ ԵՒ ԸՆՆ.
Նո. 4 և 5 Քիւչիւք Թիւնէլ խան
Դեր. Գործակալ Էֆիրնէի
ՄԱԳՍՈՒՏ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ 50—39

ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

ԴԻՄԵԼ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա Պազարի «պօղատանի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ Գալատոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մօրինայի ձկան իւղի մասին եղած խնդրանքները հեռագիրով եղած է, ասոնց խնդրանքներուն և ի մասնաւորի Ազնիւ յանախորդաց գոհացնելմ մը տալու և փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուրախ եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն բերել տուած ըլլալով ԲԷԹԷՐ-ՄՕԼՂԵՐԻ Մօրենայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախսի Դեղարանս՝ թէ՝ մասնաւոր յիշեցնելու մէջ և թէ քաջով, ամէնէն փոփոկագոյն ատամոքի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՝ մեծերու և թէ՝ տկարագոյն պզտիկ տղայոց։ Ուստի ամէն անանձ՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՝ ուժան և թէ առանց հոտի զուտ և ոչխարդաղ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, զէթ մէկ անգամուան փորձով մը ստուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւ ունեցաւ իրապէս դնահատուիլ արգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով պէտքը կը զգայ իր ուղղութիւնը և նպատակը կրկին ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.—Դոն ձգել յանախորդները միշտ՝ գեղերու թարմութեամբ, դեղագիրներու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին իրազեկութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն գեղարանիս սկզբունք եղած են միշտ։

Եւրոպական տան մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն շաբթու Զուրբերիական թարմ պատուաստի թիւպեր (սեր գալեմի) կը հասնին բաժնով։

Ցիրնեք նաև ամէն օր Դեղարան յանախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորաբար ծանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐԴԻ Էֆ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանիս մասնաւոր դարմանասրահը։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 50—27

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ.— Քամոնսо Խան։

Պոլսոյ Գործակալութիւն.— Գաթրրճը օղու բասպժին դիմաց Աշիր Էֆ. Քիւրիւպճանէ փողոց։

Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և Արտասահմանի համար։ 18—50

ՇԻՆԵԼԻՏԷ ՍԱԹԼԸՔ ԱՐՍԱ

Հավասարն թէմիզլիկի վէ մէվգբօրնը լէթաֆէթի իլէ չէօրէթեպ օլան Շինէլի նամ մէվգբէնտէ էն կիւզլիւք մահալ վէ մէրքէզինտէ քեսին վէ Մաքսիմ զատէ սատա. Սեպուհ պէյ էֆէնին քանաքլըրը քուրպինաք վագը էթրաֆը սիւլսէսի մատաէի քէպիր վէ թարիքը սամ իլէ մահուտա հէր կէօնա էպնիյէ ինչասընան տալիհ, 2000 արշունա գարիպ պիր զբթա արսա էհվէն ֆիյաթ իլէ սաթըլատընտան, արզու իտնէլէրին Տէրսաատէթտէ Զէմպէրլի թաղ քուրպինաք Հաֆի էմին խանընտա տավա վէքիլի Սամի պէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։ 10—3

Ա. ԿՕԹՎԱԼԴ
J. Gottwald

Բերա, Մեծ փողոց թ. 421
Սանթա Մարիա եկեղեցիին քով

Պակուած՝ 1873ի Վիէնայի Համայնարհային ցուցահանդէսէն և 1903ի Աթէնքի Միջազգային Ցուցահանդէսէն։

Ամէն տեսակ մուշտակեղէն, օձիքներ, թեւնոցներ և էթիօներ, կնոջ ճաքէթներ՝ չափս վրայ, մարդոց համար մուշտակներ, և այլն, փեստրէ բարձեր։

Զրան մուշտակեղէններու և հագուստներու պահպանութիւնը տարուն միջոցին ապահովուած է ցեցերէն։ 5—12

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐԵՐՈՒՆ

Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Պատրաստ գտնուելիք մեծ վաճառատունը՝ ԷՄՆԻԵԼԷՔ որ Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի հրապարակի Քրեքի Լիսնի դրամատան վրայի յարկը հաստատուած է, երիկ մարդոց եւ տղոց յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու մեծ մթերք մը ունի միտս, որոնք խիստ նուրբ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած են ու ամէն էսակի յարմար եւ ածան գիներով կը ծախուին։

ԷՄՆԻԵԼԷՔ վաճառատունը իր կերպասները ուղղակի եւրոպական մեծ գործարաններէ մեծամասնակ բերել տալով զանոնք ամենէն ճարտար դերձակներու ձեռքով հագուստի կը վերածէ, այս բացառիկ պատճառով վաճառատան մէջ մեծ բանակութեամբ պատրաստ գտնուած հագուստները ամէն եղանակի նորաձեւութեան կը տարմարին եւ չափի վրայ կարուածներէն բնաւ չեն զանազանիր։ Ամենէն աւելի հաստակի տէր ու դժուարահաճ անձինք անգամ գոհ կը ըլնան ԷՄՆԻԵԼԷՔի հագուստներէն, որոնք այսչափ կատարելագործութիւնով հանդերձ դիմացկուն ու դիւրամաշելի ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունին։ Մեր գործարանին նամարտութիւնը հաստատելու համար բաւական է անգամ մը այցելել ԷՄՆԻԵԼԷՔ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան կից։ Գիներ նամարտապէս վերջնական են։ զեղչ չկայ բնաւ։

Կիրակի օրերը բաց է։

50 16

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է։
ՌՈԲԱ, ՄԵԾ ՌԱՍԹԱԳԱՆԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 6

ՀԻՒԱՆԴ ԿՐԿՆՈՒՆ ԱՄԷՆ ՕՐ
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—25

ԿԱԶՄՎՐԱԿԱՆ
ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՇԱԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սուլթան Համամ Թոփալեան խանն վոր, Զրեկիր օղլու խան, թիւ 1

Կազմարարութիւնը ներկայիս մէջ արտնսա ըլլալէ դադրած և Գեղեցիկներէ կարգը անցած է։ Նրբաճաշակ անձինք իրենց ապրանքները ա՛րլիպի որ կը զարդարեն գեղօրներով, կարասիներով և կահերով, նուրբաբար պարդ իրենց գրասդարանները կը դնեն աբաւեարին կազմարարութեանը համեմատ կազմուած գեղատաս հատորներով, որոնց արտաքին փայլը այնչափ շլացուցիչ կ'ըլլայ ու հրապուրիչ։

Արշակ էֆ. Մանուկեան ելեսթ առնելով հանրութեան այս պահանջը, իր կազմատունը օժտած է նորանոր մեքենաներով, կաղապարներով, ոսկեզօծ տառերով և ուրիշ բազմաթիւ կազմարարական գործիներով, որոնց շնորհիւ ամէնէն նրբաճաշակներն իսկ գոհացնելու ասիճան կատարելութեամբ կը կազմէ գիրքեր, թերթերու հաւաքածոյներ, ալպոմներ, նօթատետրներ, օրացոյցներ, նուէրներու ազօթագիրքներ և այլն։

Մասնագէտ է տառեւարական տոկուն, չքեղ ու հաստատակազմ տոմարներ և ոսկիներ կազմելու, որոնցմէ միշտ պատրաստի մթերք մը ունի իր գործատեղին մէջ։

Դպրոցական տետրակներ պատրաստած է մասնաւորապէս, որոնք թէ՝ ընտիր են և թէ ածան։ 20—8

ՓԱՍՏԱԲԱՆ Կ. ՍՕԼԱԽԵԱՆ Է.

որ կը ստանձնէ ամէն կերպ դասեր դիւրամատչելի պայմաններով, փոխադրուած է այս անգամ Սուլթան Համամ, Բասաճ Դիմբրճի օղլու Թիւ 90—91, ուր, ամենդուխէն զատ կայնան վերիկ (ascencoire) առանց դրամի։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԷ ՊԷՐԼԷՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

VICTORIA DE BERLIN

ԱԳԱՀՈՎԱԳՐ. ԳՈՒՄԱՐ ՄԻՆՋԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ

ԳԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՋԵՒ 1903
510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԷ ՊԷՐԼԷՆ ծամամային Եւրոպոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ունի պայմաններ զոր Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մին կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղչուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'ստանայ ճիշդ 10000 ֆր.ը, որով զուտ շահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անվնաս ժողովրդական ճիշդ մը ալ ունի շաբաթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։

Աեմրելի ԹԱՐԻՑԱՆՆԵՐ զատակաց Ապագաի Ապահովագրութեանց

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒՇՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. գրկածներու դէմ, ոչխարիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ տարեկան՝ փոքր վճարումով մը, այսինքն Մէկ ՖՐԱՆԿՈՎ. և վճարելի մէմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ըլլայ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարգեւին, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարգեւին, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարգեւին։

Տեսուչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓԷՉԻՃԵԱՆ

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ ի Գոլիս.— ՊՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԼԻԱՋՈՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՔԻԼԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼԵՍԱՆԱՆ
Գոլիս Գաթրրճօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։